

Uznawalność orzeczeń sądów cywilnych państw trzecich w sprawach o ustalenie obywatelstwa

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2024 r., II CSKP 1892/22¹, w sprawie z wniosku R.T. o uznanie orzeczenia sądu państwa obcego

Funkcja klauzuli porządku publicznego polega na ochronie krajowego porządku prawnego przed wypadkami jego naruszenia przez nadanie skuteczności i wykonalności orzeczeniom zagranicznym nieodpowiadającym krajowym fundamentalnym standardom prawnym (zob. postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 154/14). Podstawowe zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej to fundamentalne reguły ustroju społeczno-politycznego, wynikające głównie z Konstytucji RP, oraz podstawowe zasady poszczególnych dziedzin prawa. Nie ulega wątpliwości, że kwestie związane z narodowością danej osoby należą do fundamentalnych zasad ustrojowych, uregulowanych wprost w szczególności w art. 34 i art. 52 ust. 5 Konstytucji RP.

W świetle art. 1146 § 1 pkt 7 k.p.c. przeszkodą uznania orzeczenia sądu państwa obcego jest sprzeczność z polskim porządkiem prawnym uznania jako takiego, a nie samego orzeczenia mającego podlegać uznaniu. W związku z tym przedmiotem oceny, tak jak to uczyniły w sprawie Sądy meriti, są wyłącznie potencjalne skutki uznania danego orzeczenia, a nie samo orzeczenie.

(...) sprawą cywilną nie jest sprawa dotycząca ustalenia pochodzenia człowieka, jego przynależności narodowej. Na gruncie prawa polskiego, właściwego dla rozstrzygania kwestii, że wnioskodawca jest Polakiem, jest to sprawa dotycząca publicznoprawnego statusu jednostki, której rozstrzyganie odbywa się w postępowaniu administracyjnym. Sprawa ta nie tylko nie ma charakteru cywilnego w rozumieniu materialnym, wyraża bowiem publicznoprawny związek między jednostką i państwem, ale również jako taka nie jest sprawą cywilną w rozumieniu formalnym, gdyż nie została przekazana do rozstrzygania przez sądy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

¹ LEX nr 3699472.

Remigiusz Chęciński

Uniwersytet Gdański, Polska
 remigiusz.checinski@ug.edu.pl
 ORCID: 0000-0003-0523-8045

Paweł Kozłowski

Uniwersytet Gdański, Polska
 p.kozlowski.913@studms.ug.edu.pl
 ORCID: 0009-0007-8515-7857

Jakub Kummer

Uniwersytet Gdański, Polska
 j.kummer.961@studms.ug.edu.pl
 ORCID: 0009-0002-3070-3578

<https://doi.org/10.26881/gsp.2026.3.12>

Glosa

Dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie II CSKP 1892/22 Sąd Najwyższy (dalej: SN) wydał postanowienie, w którym oddalił skargę kasacyjną R.T. dotyczącą możliwości stwierdzenia polskiego pochodzenia przez zagraniczny sąd w sposób wiążący dla Polski. Sprawa ta dotyczy niewralgicznych kwestii związanych z uznawaniem zagranicznych orzeczeń i możliwości zastosowania klauzuli porządku publicznego (*ordre public*) jako przesłanki ich nieuznania. Prawo polskie podlega w tym zakresie standardowi ustanowionemu w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L 351 z 20.12.2012, s. 1; dalej: rozporządzenie Bruksela I bis). Kluczowa dla rozstrzygnięcia analizowanej sprawy była możliwość odmowy uznania orzeczenia, przy zastosowaniu klauzuli porządku publicznego, ze względu na publicznoprawny charakter sprawy w polskim porządku prawnym, co powodowałoby konsekwencje w zakresie realizacji prawa do repatriacji. Przepis art. 45 rozporządzenia Bruksela I bis przewiduje możliwość odmowy uznania zagranicznego orzeczenia przez sądy państw członkowskich ze względu na klauzulę *ordre public*. Klauzula ta ma charakter wyjątkowy, nie można jej interpretować w sposób rozszerzający, a jej zastosowanie może wynikać wyłącznie z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego². Jednocześnie art. 1 ust. 1 rozporządzenia Bruksela I bis wyłącza sprawy z zakresu prawa publicznego spod zasady uznawalności orzeczeń państw trzecich.

R.T. zawnioskował do Sądu Okręgowego w Warszawie o ustalenie, czy potwierdzenie przez ukraiński sąd (Awtozawodzki Sąd Rejonowy) jego polskiego pochodzenia z dnia 18 stycznia 2019 r. podlega uznaniu w Rzeczypospolitej Polskiej. Istotnym załącznikiem do wniosku były prawomocne decyzje: Wojewody Pomorskiego z dnia 22 marca 2018 r. o braku zezwolenia na pobyt stały na terytorium Rzeczypospolitej

² Zob. J. Zatorska, *Komentarz do art. 45 [w:] eadem, Komentarz do rozporządzenia nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych*, LEX/el. 2015.

Polskiej oraz Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców z dnia 28 czerwca 2019 r., który, po odwołaniu się wnioskodawcy od poprzedniej decyzji, utrzymał jej postanowienia. W dniu 29 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy oddalił jednak wniosek.

W pełni podzielając wykładnię Sądu Okręgowego, również warszawski Sąd Apelacyjny w dniu 18 czerwca 2021 r. oddalił zażalenie R.T. Jednakże wnioskodawca postanowił złożyć skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, zarzucając sądowi drugiej instancji szereg naruszeń ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r. poz. 468, ze zm.; dalej: k.p.c.) i ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r. poz. 90; dalej: ustawa o repatriacji). Konkludując, R.T. wniósł o:

- uchylenie w całości postanowień sądów obu instancji;
- zniesienie postępowania w obu instancjach;
- przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie;
- alternatywnie: o uchylenie w całości postanowienia sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie.

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 29 grudnia 2020 r. (XXV C 3097/18, niepubl.) oddalił wniosek, stwierdzając, że uznanie go w świetle art. 1146 § 1 pkt 7 k.p.c. byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (zastosowanie tu miałaby mieć klauzula porządku publicznego). Sąd pierwszej instancji podkreślił, że ustalenie polskiego pochodzenia, o którym mowa w art. 52 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.; dalej: Konstytucja RP), powinno odbyć się na podstawie przepisów prawa polskiego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 18 czerwca 2021 r. (I ACz 162/21, POSP) oddalił zażalenie R.T. na orzeczenie Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny podtrzymał rozstrzygnięcie sądu niższej instancji, argumentując, że rozstrzygnięcie dotyczy instytucji publicznoprawnej, nienależącej do spraw cywilnych (w rozumieniu art. 1 k.p.c.), zatem art. 1145 k.p.c. (uznanie orzeczeń obcych w sprawach cywilnych) nie znajduje tu zastosowania. Według Sądu Apelacyjnego sprawa pochodzenia człowieka była właściwa dla prawa administracyjnego materialnego, nie zaś prawa cywilnego. Co więcej, uzasadniając swoje postanowienie, sąd odniósł się do umowy między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzonej w Kijowie dnia 24 maja 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 96, poz. 465; dalej: umowa z 1993 r.) i jasno stwierdził, że orzekanie o cywilnym charakterze spraw, dotyczących materii przywołanego porozumienia międzypaństwowego, nie powinno opierać się na regulacjach prawnych wyłącznie jednego z dwóch państw.

R.T. wniósł skargę kasacyjną i zarzucił Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie naruszenie szeregu norm, przede wszystkim kodeksu postępowania cywilnego:

1. Niezastosowanie art. 379 pkt 5 w zw. z art. 13 § 2 i art. 1148¹ § 2 k.p.c. – pozbawienie możliwości obrony swych praw przez jedną ze stron (konkretnie Miejskiego Wydziału Państwowej Rejestracji Aktów Stanu Cywilnego Głównego Terytorialnego

Urzędu Sprawiedliwości Republiki Ukrainy) i niepowiadomienie jej o toczącej się sprawie, co miałooby skutkować nieważnością postępowania (art. 379 k.p.c.).

2. Niewłaściwe zastosowanie art. 1146 § 1 pkt 7 k.p.c. – nieprawidłowe (zdaniem wnioskodawcy) zinterpretowanie przez sąd drugiej instancji tzw. klauzuli porządku publicznego. R.T. stwierdził, że uznanie rzeczonoego wyroku ukraińskiego sądu nie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Niepełne zastosowanie art. 378 § 1 w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1, art. 361, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. – nieodniesienie się w uzasadnieniu orzeczenia do zarzutów procesowych sformułowanych przez wnioskodawcę.
4. Niezastosowanie art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. – niewzięcie przez sąd pod uwagę z urzędu nieważności postępowania. Wnioskodawca konsekwentnie stał na stanowisku, że z powodów wymienionych w pierwszym punkcie postępowanie zostało obarczone nieważnością.
5. Niewłaściwe zastosowanie art. 1 k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c. i art. 5 ust. 1 ustawy o repatriacji – R.T. zarzucił sądowi błędną wykładnię wskazanych przepisów, skutkującą nieuprawnionym przyjęciem, że sprawa dotycząca ustalenia pochodzenia człowieka nie ma charakteru cywilnego, lecz należy wyłącznie do sfery prawa administracyjnego. Wnioskodawca podniósł, że również z art. 189 k.p.c. wynika, iż w przypadku, gdy powód wywodzi z tego interes prawny, to dozwolone jest uznanie takiej sprawy za cywilną i dopuszczenie drogi sądowej.

R.T. podtrzymał wcześniej sformułowane wnioski końcowe skargi kasacyjnej, wnosząc o ich uwzględnienie w zakresie uprzednio wskazanych żądań dotyczących uchylenia zaskarżonych rozstrzygnięć oraz ponownego rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 13 czerwca 2024 r. w Warszawie skargi kasacyjnej R.T. od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 czerwca 2021 r. (I ACz 162/21), wydanego w sprawie z wniosku R.T. o uznanie orzeczenia sądu państwa obcego, oddalił skargę kasacyjną.

W celu ukazania *meritum* sprawy warto zestawić poszczególne zarzuty procesowe ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu postanowienia w odniesieniu do każdego z nich.

Ad 1. Sąd Najwyższy podtrzymał swoją linię orzeczniczą, zgodnie z którą dopuszczalna jest swobodna interpretacja przez sąd określenia „każdy, czyich praw dotyczy wynik postępowania” (art. 510 § 1 k.p.c.) w kontekście uznania podmiotu za uczestnika postępowania nieprocesowego. Wynika to z przywołanego przezeń postanowienia SN z dnia 23 lutego 2012 r. (V CZ 117/11, Legalis nr 464827). Ostatecznie, jako warunki, które można uznać za determinujące w kwestii, czy podmiot jest uczestnikiem (zainteresowanym) postępowania nieprocesowego, Sąd Najwyższy wymienił związanie sytuacji prawnej podmiotu z przedmiotem postępowania oraz bycie przyczyną toczenia się postępowania (art. 510 § 1 k.p.c.).

Po przyjęciu rzeczonych przesłanek za wiążące Sąd Najwyższy jednoznacznie stwierdził, że nadmieniony wyżej organ ukraiński nie jest uczestnikiem postępowania,

gdyż żadne jego prawa nie są uzależnione w jakikolwiek sposób od wyniku postępowania. Ponadto SN wskazał, iż podmiot ten jest organem państwowym Republiki Ukrainy, któremu przysługuje immunitet jurysdykcyjny. Sądy krajowe nie mogą bowiem wykonywać jurysdykcji wobec organów innego państwa³. W związku z tym nie mogło dojść do naruszenia jego prawa do obrony (1148¹ § 2 k.p.c.) skoro – jak wykazał Sąd Najwyższy – postępowanie nie dotyczyło tego organu.

Ad 2. Sąd Najwyższy uznał klauzulę porządku publicznego za instrument prawny, którego celem jest ochrona pryncypialnych zasad ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej przed orzeczeniami zagranicznych sądów, którym nadano by skuteczność i wykonalność. Jednocześnie mianem jednej z podstawowych norm ustroju społeczno-politycznego państwa SN bezapelacyjnie określił kwestie narodowości – obywatelstwa czy uznania pochodzenia (art. 34 i art. 52 ust. 5 Konstytucji RP).

Zgodnie z obowiązującą linią orzecniczą, której wyrazem jest postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r. (III CSK 154/14, LEX nr 1651649), sądy w tego rodzaju sprawach orzekają o potencjalnych skutkach uznania danego orzeczenia, a nie o orzeczeniu *per se* i jego słuszności. Artykuł 1146 § 1 pkt 7 k.p.c., którego dotyczą te dywagacje, zawiera (nieostrą ze swej natury) klauzulę generalną podstawowych zasad porządku prawnego. W tym przypadku SN zaleca jak największą ostrożność w wykładni. Ze względu na oczywistą (wynikającą z jej istoty) subiektywność tej normy Sąd Najwyższy dopuszcza możliwość dokonania interpretacji, zakładającej naruszenie takiej reguły. Jednakże nawet w przypadku założenia wystąpienia *contra legem* nie zgadza się on, że miałoby to bezpośredni wpływ na wynik sprawy, gdyż przedstawiono szereg innych (zdaniem SN) przekonujących argumentów prawnych.

Ad 3. Sąd Najwyższy również i ten zarzut uznał za nietrafny. Choć faktycznie można wskazać pewne niejednoznaczne postępowania (lub ich brak) sądów niższych instancji, które mogłyby stanowić egzemplifikacje zarzutu, to w opinii SN nie miało to wpływu na wynik sprawy. W konsekwencji nie można uznać wskazanych okoliczności za naruszenie przepisów postępowania cywilnego, które uzasadniałoby uwzględnienie skargi kasacyjnej.

Ad 4. Podstawowym założeniem tego zarzutu jest przekonanie, że postępowanie przed sądem pierwszej instancji było obarczone nieważnością. W ramach ad 1 dokładnie opisano nieuzasadnione podniesienie tego argumentu i te same powody legły u podstaw konstatacji Sądu Najwyższego w tym zakresie.

Ad 5. Sąd Najwyższy jasno stwierdził, że jeżeli nie istnieją żadne przeszkody określone w art. 1146 k.p.c., to orzeczenia sądów państw obcych wydane w sprawach cywilnych podlegają uznaniu z mocy prawa. Jednakże z taką samą konsekwencją SN (zgadzając

³ Podobnie uchwała SN 7 sędziów z dnia 26 września 1990 r., III PZP 9/90, LEX nr 3598.

się w tej sprawie z Sądem Apelacyjnym) nie uznaje sprawy ustalenia pochodzenia wnioskodawcy za cywilną w kontekście umowy z 1993 r.

Pojęcie sprawy cywilnej powinno być, zdaniem SN, rozpatrywane ze względu na art. 1 i 2 k.p.c., z których wprost wynika, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego regulują postępowania w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego, opiekuńczego i pracy (w rozumieniu materialnym) czy też ubezpieczeń społecznych oraz innych wynikających z umów szczególnych (w rozumieniu formalnym).

Sąd Najwyższy zgadza się z wykładnią Sądu Apelacyjnego i w kontekście powyższych kryteriów jednoznacznie sprzeciwia się określaniu sprawy dotyczącej ustalenia pochodzenia człowieka jako sprawy cywilnej. Ta kwestia powinna być rozstrzygana na poziomie prawno-administracyjnym, gdyż dotyczy publicznoprawnego statusu jednostki. Nie dość, że sprawy tej nie można zakwalifikować jako cywilnej w rozumieniu materialnym, ze względu na nierówny i typowo publicznoprawny związek między stronami stosunku (jednostka i państwo), to również nie można tego dokonać w rozumieniu formalnym, ponieważ nie została rozpatrzona przez judykaturę na podstawie przepisów procesowego prawa cywilnego.

Kluczowym dylematem, który musiał rozwiązać sąd, aby rozstrzygnąć sprawę, było ustalenie, czy sprawa o stwierdzenie pochodzenia polskiego ma charakter administracyjny czy cywilny, co determinowało możliwość zastosowania art. 1145 k.p.c., przewidującego uznanie z mocy prawa wyroków zagranicznych w sprawach cywilnych. Rozstrzygnięcie to warunkowało uznanie sprawy za podlegającą regulacji rozporządzenia Bruksela I bis⁴.

Podstawą normatywną zdefiniowania spraw cywilnych jest art. 1 k.p.c. Wyróżnia się sprawy cywilne w sensie materialnym, dotyczące stosunków w swojej istocie prywatnoprawnych – z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego, opiekuńczego i prawa pracy – oraz formalnym, które mimo innego charakteru zostały poddane kognicji sądów cywilnych na podstawie delegacji zawartej w kodeksie postępowania cywilnego lub ustawach szczególnych (np. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych)⁵.

Charakterystyczne dla sprawy cywilnej w sensie materialnym jest wywołanie skutku w stosunku prawnym, który cechuje równorzędność podmiotów (sprawy osobiste, majątkowe, zobowiązaniowe, rodzinne). Sprawy cywilne w sensie formalnym mogą wywoływać skutek w ramach stosunku o charakterze administracyjnoprawnym, w sytuacji, gdy podlegają rozpoznaniu przez sądy cywilne na podstawie upoważnienia ustawowego⁶. W tym miejscu należy także dokonać rozróżnienia między sprawą administracyjną a sprawą sądowoadministracyjną. Sprawą sądowoadministracyjną w sensie materialnym jest „potencjalna kwestia stanu hierarchicznej zgodności zaskarżalnej

⁴ Rozporządzeniu Bruksela I bis podlegają sprawy cywilne w sensie formalnym. Z. Woźniak, *Jurysdykcja* [w:] *Postępowanie nieprocesowe. Postępowania z zakresu prawa osobowego, rodzinnego i rzeczowego*, seria: System Prawa Procesowego Cywilnego, t. 4, cz. 2, red. P. Ryłski, M. Walasik, Warszawa 2023.

⁵ K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, *Komentarz do art. 1* [w:] *idem*, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 12, Warszawa 2024, Nb 2.

⁶ *Ibidem*.

formy działania lub zaniechania organu administracji publicznej z normami wyższego stopnia porządku prawnego, stanowiącymi jej podstawę kompetencyjną, materialną i proceduralną, która aktualizuje się w następstwie wniesienia przez uprawniony podmiot skargi lub wniosku, stając się przedmiotem postępowania przed sądem administracyjnym⁷. Podstawą wyodrębnienia sprawy sądowoadministracyjnej jest art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r. poz. 143, ze zm.), zgodnie z którym sprawami sądowoadministracyjnymi są sprawy z zakresu kontroli działalności administracji publicznej oraz inne sprawy, do których stosuje się przepisy przywołanej ustawy z mocy ustaw szczególnych. Sposób określenia sprawy sądowoadministracyjnej jest zatem analogiczny jak sprawy cywilnej. Występuje tutaj jednak, inaczej niż w sprawie cywilnej, etap pośredni pomiędzy stosunkiem prawnym będącym przedmiotem sprawy a sprawą sądową – tzn. sprawa administracyjna. Wynika to ze specyficznej funkcji sądownictwa administracyjnego, jaką jest kontrola legalności działań administracji. Wskazuje się, że w sensie materialnym sprawa sądowoadministracyjna pokrywa się zakresowo ze sprawą administracyjną – celem postępowania sądowoadministracyjnego nie jest konkretyzacja stosunku prawnego (jak w sprawie cywilnej), lecz kontrola tej konkretyzacji⁸.

Zakres spraw administracyjnych określa art. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 1991; dalej: k.p.a.). Sprawa administracyjna dotyczy kwestii: rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych lub załatwianych milcząco, zastrzeżonych do kompetencji organów państwowych lub innych podmiotów z mocy prawa lub porozumień administracyjnych, sporów o właściwość między organami administrującymi, wydawania zaświadczeń, nakładania lub wymierzania administracyjnych kar pieniężnych, europejskiej współpracy administracyjnej, z wyłączeniem kwestii wskazanych w art. 3 k.p.a. – w tym spraw należących do właściwości polskich przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Sprawa administracyjna opiera się na stosunku administracyjnoprawnym, charakteryzującym się nierównorzędnnością podmiotów – administrującego i administrowanego. W jej ramach podmiot administrujący orzeka w sposób władczy o sytuacji podmiotu administrowanego. Występuje tu zatem wykonywanie władzy publicznej⁹.

Odnosząc powyższe rozważania do komentowanego postanowienia (II CSKP 1892/22), należy wskazać dwie linie argumentacji: pierwszą – opartą na istocie stosunku prawnego – oraz drugą – wynikającą z regulacji kompetencyjnej. Pierwsza z nich będzie odpowiadać kwalifikacji sprawy administracyjnej i cywilnej w sensie materialnym,

⁷ M. Kamiński, *O istocie pojęcia sprawy sądowoadministracyjnej*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 10, s. 6–27.

⁸ J. Szremski, *Sprawa administracyjna materialna w ujęciu abstrakcyjnym a sprawa administracyjna materialna w ujęciu konkretnym*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witolda w Legnicy” 2021, nr 39(2), s. 68.

⁹ *Instytucje prawa administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, seria: System Prawa Administracyjnego, t. 1, wyd. 2, Warszawa 2015, s. 330–331, 333–334.

druga zaś – w sensie formalnym. Optymalnym rozwiązaniem jest oczywiście sytuacja, w której w obu tych aspektach dochodzi się do tej samej konkluzji.

Przedmiotem sprawy było stwierdzenie o pochodzeniu narodowościowym R.T. Zgodnie z normą wyrażoną w art. 52 ust. 5 Konstytucji RP procedurę tę określa ustawa. Aktem prawnym realizującym tę delegację konstytucyjną jest ustawa o repatriacji. Kompetencja ta została przyznana konsulom. Konsul orzeka o pochodzeniu polskim na podstawie dowodów wskazanych w art. 6 ustawy o repatriacji, na mocy art. 5 tej ustawy w zw. z art. 34 pkt 7 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne (tekst jedn.: Dz. U. z 2026 r. poz. 711, ze zm.). Przepis art. 3 ustawy o repatriacji reguluje stosowanie kodeksu postępowania administracyjnego do spraw regulowanych w tej ustawie, jednakże wyłączając z tej zasady sprawy zastrzeżone dla właściwości konsułów, gdzie stosuje się prawo konsularne.

Na gruncie materialnym, jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy, przedmiotem postępowania było ustalenie relacji pomiędzy państwem a jednostką. Konsul, korzystając z przyznanego mu w tym zakresie imperium państwowego, władczo rozstrzyga sytuację osoby ubiegającej się o uznanie polskiego pochodzenia. Tym samym konsul pełni funkcję podmiotu administrującego, natomiast wnioskujący – podmiotu administrowanego. Z tego względu, mimo wyłączenia przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, natura sprawy ma charakter administracyjny – spełnione są bowiem wszystkie klasyczne cechy stosunku administracyjnoprawnego. Tezę tę wzmacnia status prawa do repatriacji jako publicznego prawa podmiotowego, w odróżnieniu od uprawnień cudzoziemca do przyjazdu do kraju¹⁰. Kluczowym elementem statusu danego uprawnienia jako prawa podmiotowego jest możliwość domagania się przez jednostkę zagwarantowania realizacji tego prawa przez organy władzy publicznej¹¹. Taka sytuacja ma miejsce w komentowanym wyroku, gdyż sprawa dotyczy wniosku potencjalnego repatrianta o uznanie za osobę pochodzenia polskiego, co jest potwierdzone przez konsula decyzją. Już ta konstatacja pozwala wyłączyć tę sprawę spod regulacji rozporządzenia Bruksela I bis na podstawie art. 1 ust. 1 tego aktu.

Drugim kluczowym wątkiem, jakkolwiek nieprzeważającym, lecz wzmacniającym uzasadnienie rozstrzygnięcia, a także wartościowym poznawczo, jest możliwość skorzystania z klauzuli *ordre public*. Brzmienie art. 1146 § 1 pkt 7 k.p.c.: „Orzeczenie nie podlega uznaniu, jeżeli uznanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego)” jest przeniesionym na grunt krajowy uregulowaniem art. 45 ust. 1 lit. a) rozporządzenia Bruksela I bis („1. Na wniosek każdej zainteresowanej strony odmawia się uznania orzeczenia,

¹⁰ M. Kumela-Romańska, *Administracyjnoprawny status cudzoziemca w Polsce*, LEX/el. 2017, rozdz. 4, pkt 4.1.

¹¹ A. Wróbel, *Prawo podmiotowe publiczne* [w:] *Instytucje prawa administracyjnego...*, rozdz. 3, § 10, Nb 6, 21, s. 204–205; M. Cwiernia, *Nadużycie publicznego prawa podmiotowego*, praca doktorska, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2020, s. 78–80, 88, <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/ee88a0c7-e9c7-4110-875c-857b20d9f722/contents> [dostęp: 15.09.2025]; J. Kil, *Prawo do obrony jako publiczne prawo podmiotowe*, „Zeszyty Prawnicze” 2022, t. 22, nr 1, s. 195–222.

jeżeli: a) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym (*ordre public*) wezwanego państwa członkowskiego”).

Przy definiowaniu tego instrumentu prawnego za każdym razem podkreśla się, że klauzula *ordre public* dotyczy skutków uznania orzeczenia, a nie orzeczenia *per se*¹². Jest to szczególnie doniosła dystynkcja nie tylko w wymiarze teoretycznoprawnym, lecz także praktycznym, ponieważ wyznacza ramy zakresu oceny sądowej. Jak trafnie ujął Piotr Borkowski, sąd ma za zadanie ocenić potencjalne skutki uznania orzeczenia¹³. Przedmiotem analizy sądu nie jest więc jedynie sytuacja prawna czy faktyczna w teraźniejszości, ale przede wszystkim hipotetyczne skutki aktu uznania w przyszłości. Ocena sądu powinna dotyczyć potencjalnej sytuacji prawnej i faktycznej, która nastalaby po uznaniu orzeczenia zagranicznego sądu, nie zaś podstawy wydania takiego orzeczenia¹⁴. Nie jest to kompetencja do oceny prawidłowości orzeczenia ani zastosowania przez sąd obcy norm prawnych do danego stanu faktycznego¹⁵. Na takie ujęcie składa się zarówno wykładnia literalna sformułowania „jeżeli uznanie byłoby sprzeczne”, jak i zasada immunitetu jurysdykcyjnego (w tym wypadku Republiki Ukrainy), a także zakres właściwości przedmiotowej orzekania polskich sądów, która z pewnością nie obejmuje prawa wewnętrznego innych państw.

Przesłanką nieuznania orzeczenia państwa obcego nie jest samo naruszenie prawa polskiego, nawet bezwzględnie obowiązujących przepisów¹⁶. Istotą klauzuli *ordre public* jest fundamentalne znaczenie norm, których ona dotyczy – podstawowych zasad porządku prawnego państwa. Niewystarczającą przesłanką jest niezgodność podstawy prawnej orzeczenia sądu zagranicznego z polskim porządkiem prawnym czy sprzeczność skutków uznania orzeczenia z polskim prawem *in genere*. Nieuprawniona jest interpretacja, zgodnie z którą uznaniu podlegają wyłącznie orzeczenia całkowicie zgodne z polskim porządkiem prawnym. Pogląd ten odnosił się do stanu prawnego sprzed 1 lipca 2009 r., kiedy to klauzula porządku publicznego była uregulowana w art. 1146 § 1 pkt 5 k.p.c.¹⁷ Jednak panuje powszechna zgoda, że wskazane konkluzje pozostają aktualne również w odniesieniu do obecnego stanu prawnego, a linia orzecnicza w tej kwestii jest ugruntowana i trwała.

¹² B. Wołodkiewicz, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. P. Rylski, A. Olaś, wyd. 4, Warszawa 2025; P. Borkowski, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217*, t. 2, red. T. Szanciło, wyd. 2, Warszawa 2023; M. Kuchnio, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Art. 506–1217*, t. 2, red. O.M. Piaskowska, LEX/el. 2025; A. Witczak-Słoczyńska, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1217*, red. J. Świeczkowski, Warszawa 2025; M. Orecki, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5: *Artykuły 1096–1217*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021. Zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 25 lutego 2021 r., I ACa 160/20, LEX nr 3159421; postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 154/14, LEX nr 1651649; wyrok SN z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 834/22, LEX nr 3427851.

¹³ P. Borkowski, *Komentarz do art. 1146...*

¹⁴ M. Kuchnio, *Komentarz do art. 1146...*

¹⁵ M. Orecki, *Komentarz do art. 1146...*

¹⁶ *Ibidem*; M. Kuchnio, *Komentarz do art. 1146...*

¹⁷ P. Borkowski, *Komentarz do art. 1146...* Zob. art. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571).

Podstawowe zasady porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej wywodzą się głównie z prawa konstytucyjnego, jednak zbiór ten obejmuje także fundamentalne reguły innych dziedzin prawa: cywilnego, rodzinnego, pracy – a co znamienne, również prawa procesowego¹⁸. Ze względu na charakter klauzuli *ordre public* oczywisty (choć wart zaznaczenia) jest fakt nieenumeratywności jej kryteriów¹⁹. Wynika to zarówno z istoty prawa jako zbioru norm ogólnych i abstrakcyjnych, jak i przede wszystkim z charakteru klauzul generalnych²⁰, które, będąc otwartymi na interpretację, pozostawiają organowi stosującemu tzw. luz decyzyjny²¹. Wskazuje się, że klauzula *ordre public* powinna być stosowana w sytuacjach wyjątkowych, na kanwie konkretnych casusów i wyłącznie przez sąd²². Jak trafnie podnosi Agnieszka Witczak-Słoczyńska: „klauzula porządku publicznego jest wentylem bezpieczeństwa dla tych wszystkich sytuacji, które nie mieszczą się w art. 1146 § 1 pkt 1–6 k.p.c.”²³.

Należy dodać, że klauzula ta jest skuteczna jedynie w sytuacji, gdy Rzeczpospolita Polska nie jest związana z danym państwem umową, która inaczej kształtuje przesłanki nieuznania²⁴. Celem (czy funkcją) *ordre public* jest ochrona krajowego porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej przed negatywnymi skutkami uznanych przez polską judykaturę orzeczeń sądów zagranicznych, które byłyby sprzeczne z podstawowymi zasadami tego systemu²⁵.

Konkludując, klauzula porządku publicznego jest klauzulą generalną zawartą w art. 1146 § 1 pkt 7 k.p.c. Pozwala ona na nieuznanie orzeczenia sądu zagranicznego, gdyby uznanie to było sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Rzeczone zasady to nie tylko reguły *stricto* konstytucyjne, lecz także fundamenty normatywne innych gałęzi prawa. Klauzula ta jest nieostra i otwarta tekstowo, zatem jej stosowanie powinno być ostrożne i występować w sytuacjach ostatecznych (gdy nie można odwołać się do art. 1146 § 1 pkt 1–6 k.p.c. oraz gdy

¹⁸ P. Rylski, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5: Artykuły 1096–1217, red. H. Dolecki, T. Wiśniewski, wyd. 2, Warszawa 2013; M.P. Wójcik, *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 730–1217*, t. 2, red. A. Jakubecki, wyd. 7, Warszawa 2017; D. Kała, *Klauzula porządku publicznego*, Lublin 2018, s. 144. Zob. postanowienia SN z dnia: 26 czerwca 1968 r., II CZ 118/68, OSNCP 1969, nr 5, poz. 95 oraz 11 października 1969 r., I CR 240/68, PiP 1972, z. 2, s. 163; uchwała SN z dnia 22 czerwca 1972 r., III CZP 34/72, OSNCP 1973, nr 4, poz. 52; postanowienia SN z dnia: 26 sierpnia 1974 r., I CR 608/74, OSPiKA 1976, nr 7–8, poz. 141; 21 kwietnia 1978 r., IV CR 65/78, OSNC 1979, nr 1–2, poz. 12; 21 czerwca 1985 r., III CRN 58/85, NP 1987, nr 11–12, s. 174; 19 sierpnia 1986 r., II CR 216/86, OSNC 1987, nr 11, poz. 181; 18 stycznia 2002 r., I CKN 722/99, PiP 2002, z. 5, s. 39; 26 lutego 2003 r., II CK 13/03, OSNC 2004, nr 5, poz. 80; 28 marca 2007 r., II CSK 533/06, niepubl.; 11 października 2013 r., I CSK 697/12, niepubl., a także wyroki SN z dnia: 11 czerwca 2008 r., V CSK 8/08, M.Prawn. 2008, nr 14, poz. 734 oraz 9 września 2022 r., II CSKP 834/22, niepubl.

¹⁹ P. Borkowski, *Komentarz do art. 1146...*; M. Kuchnio, *Komentarz do art. 1146...*

²⁰ A. Witczak-Słoczyńska, *Komentarz do art. 1146...*

²¹ Zob. wyrok SN z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 834/22, LEX nr 3427851.

²² M. Kuchnio, *Komentarz do art. 1146...*; B. Wołodkiewicz, *Komentarz do art. 1146...*; M. Orecki, *Komentarz do art. 1146...*

²³ A. Witczak-Słoczyńska, *Komentarz do art. 1146...*

²⁴ P. Borkowski, *Komentarz do art. 1146...* Zob. postanowienie SN z dnia 7 lutego 2000 r., I CKN 372/98, Legalis nr 47399.

²⁵ Postanowienie SN z dnia 22 stycznia 2015 r., III CSK 154/14, LEX nr 1651649.

odmiennie nie reguluje tej materii umowa międzynarodowa). Jej celem jest ochrona porządku prawnego państwa przed negatywnymi skutkami uznania orzeczeń niezgodnych z podstawowymi zasadami tego systemu.

Odnosząc powyższe rozważania do komentowanego orzeczenia, można zauważyć, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 13 czerwca 2024 r. (II CSKP 1892/22) potwierdził dotychczasowe, silnie utrwalone w doktrynie, orzecznictwo w zakresie interpretacji art. 1146 § 1 pkt 7 k.p.c. (klauzula *ordre public*), wskazując na:

- podejście konsekwencjalistyczne („przeszkodą uznania orzeczenia sądu państwa obcego jest sprzeczność z polskim porządkiem prawnym uznania jako takiego, a nie samego orzeczenia mającego podlegać uznaniu”) w interpretacji;
- konieczność ostrożnego i wyjątkowego stosowania („negatywna przesłanka uznania orzeczenia sądu państwa obcego ma charakter klauzuli generalnej, a w związku z tym powinna być stosowana ostrożnie i wyjątkowo”);
- funkcję ochrony krajowego porządku prawnego przed wypadkami jego naruszenia przez nadanie skuteczności i wykonalności orzeczeniom zagranicznym nieodpowiadającym krajowym fundamentalnym standardom prawnym;
- „reguły ustroju społeczno-politycznego, wynikające głównie z Konstytucji, oraz podstawowe zasady poszczególnych dziedzin prawa” jako podstawowe zasady porządku prawnego.

Trzeba nadmienić, że Sąd Najwyższy w wydanym uzasadnieniu pozostał przy pojęciach ogólnych, nie wskazując jednak konkretnych zasad, które w analizowanym przypadku zostały naruszone. Takie dookreślenie w większym stopniu wypełniłoby wymóg kompletności uzasadnienia i wskazywałoby na dokonanie pełnej subsumpcji stosowanych norm, tym samym lepiej uzasadniając realizację standardu wynikającego z rozporządzenia Bruksela I bis. Wykorzystanie klauzuli *ordre public* powinno bowiem zawierać wskazanie *in concreto* zasad stanowiących podstawę jej zastosowania. W omawianym kazusie można wymienić zarówno zasadę legalizmu, należącą bez wątplenia do wspólnego rdzenia kultury prawnej państw członkowskich²⁶, jak i zasadę spójności, rozumianą jako cechę formalną systemu prawnego. Jasno określony, opisany wcześniej szereg norm kompetencyjnych wyraźnie sytuje sprawę o ustalenie polskiego pochodzenia w sferze prawa publicznego. Uznanie możliwości wypełniania funkcji administracyjnych przez organ, którego kompetencje nie zostały wprost określone w przepisach, naruszałoby zasadę niedomniemania kompetencji w prawie publicznym. Możliwość rozstrzygania spraw zastrzeżonych do kompetencji konkretnego polskiego organu (w tym przypadku konsułów) przez sądy państw obcych, w procedurze innej niż przewidziana w ustawie, dla której istnieje wyraźna delegacja konstytucyjna związana z ochroną publicznego prawa podmiotowego, naruszałaby zarówno zasadę legalizmu, jak i spójność polskiego systemu prawnego.

Przyjęcie linii orzeczniczej przedstawionej przez Sąd Najwyższy i sądy niższych instancji niesie za sobą daleko idące implikacje na co najmniej trzech płaszczyznach:

²⁶ Zob. R. Tokarczyk, *Kultura prawa europejskiego*, „Studia Europejskie” 2000, nr 1, s. 17.

1. Sąd Najwyższy zasadnie podkreśla, że klauzula porządku publicznego ma niedookreślony charakter i jako termin nieostry nie powinna być stosowana w sposób rozszerzający, a jedynie w sytuacjach, w których doszłoby w oczywisty sposób do naruszenia fundamentalnych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Co za tym idzie, jedynie w przypadkach, w których uznanie orzeczenia sądu obcego państwa naruszyłoby w sposób poważny obecnie istniejący krajowy porządek prawny, można rozważać jej stosowanie. W przyszłości, gdyby sugerować się precedensowością postanowienia SN, nietrudno spodziewać się ostrożnego korzystania z klauzuli porządku publicznego przez polskie sądy. Jednak można podawać w wątpliwość, czy Sąd Najwyższy nie posunął się w interpretacji „podstawowych zasad ustrojowych” zbyt daleko, włączając w to status narodowy jednostki, co – w niektórych okolicznościach – może skutkować nadmiernym ograniczeniem międzynarodowego uznania orzeczeń.
2. Sąd Najwyższy słusznie wskazuje, że umowa z 1993 r. nie wymusza w każdym przypadku traktowania statusu narodowego jako sprawy cywilnej. Jednocześnie przedstawiona argumentacja, jak również opinie doktrynalne w jasny sposób określają charakter prawny sprawy o pochodzenie człowieka jako administracyjno-publicznej. Taka interpretacja spełnia wymóg zupełności systemu prawnego, gdyż prawo polskie przewiduje drogę wiążącego prawnie rozstrzygnięcia sprawy w tej materii, spełniającego gwarancje sprawiedliwego i rzetelnego procesu.
3. Choć charakter prawny sprawy jako administracyjnej nie budzi wątpliwości w indywidualnym przypadku R.T., to zachodzi ryzyko, że orzecznictwo polskie błędnie będzie oceniać przypadki graniczne, niejasne i nieokreślone w ten sam sposób. Nietrudno wyobrazić sobie sytuację, kiedy elementy prywatnoprawne (dowody, oświadczenia stron) są silnie uwikłane w elementy publiczne. W takich sprawach fakultatywne uznanie orzeczeń zagranicznych w trybie cywilnym mogłoby mieć miejsce, o ile nie są naruszone konstytucyjne granice, które określa klauzula porządku publicznego.

Literatura

- Borkowski P., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 506–1217*, t. 2, red. T. Szancilo, wyd. 2, Warszawa 2023.
- Ćwiertnia M., *Nadużycie publicznego prawa podmiotowego*, praca doktorska, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2020, <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/ee88a0c7-e9c7-4110-875c-857b20d9f722/contents> [dostęp: 15.09.2025].
- Flaga-Gieruszyńska K., Zieliński A., *Komentarz do art. 1 [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 12, Warszawa 2024.
- Hauser R., Niewiadomski Z., Wróbel A. (red.), *Instytucje prawa administracyjnego*, seria: System Prawa Administracyjnego, t. 1, wyd. 2, Warszawa 2015.
- Kała D., *Klauzula porządku publicznego*, Lublin 2018.
- Kamiński M., *O istocie pojęcia sprawy sądowoadministracyjnej*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2009, nr 10, s. 6–27.

- Kil J., *Prawo do obrony jako publiczne prawo podmiotowe*, „Zeszyty Prawnicze” 2022, t. 22, nr 1, s. 195–222.
- Kuchnio M., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Art. 506–1217*, t. 2, red. O.M. Piaskowska, LEX/el. 2025.
- Kumela-Romańska M., *Administracyjnoprawny status cudzoziemca w Polsce*, LEX/el. 2017.
- Orecki M., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5: Artykuły 1096–1217, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021.
- Rylski P., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5: Artykuły 1096–1217, red. H. Dolecki, T. Wiśniewski, wyd. 2, Warszawa 2013.
- Rylski P., Walasik M. (red.), *Postępowanie nieprocesowe. Postępowania z zakresu prawa osobowego, rodzinnego i rzeczowego*, seria: System Prawa Procesowego Cywilnego, t. 4, cz. 2, Warszawa 2023.
- Szremski J., *Sprawa administracyjna materialna w ujęciu abstrakcyjnym a sprawa administracyjna materialna w ujęciu konkretnym*, „Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy” 2021, nr 39(2), s. 65–75.
- Tokarczyk R., *Kultura prawa europejskiego*, „Studia Europejskie” 2000, nr 1, s. 11–26.
- Witczak-Słoczyńska A., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1217*, red. J. Świeczkowski, Warszawa 2025.
- Wołodkiewicz B., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. P. Rylski, A. Olaś, wyd. 4, Warszawa 2025.
- Woźniak Z., *Jurysdykcja [w:] Postępowanie nieprocesowe. Postępowania z zakresu prawa osobowego, rodzinnego i rzeczowego*, seria: System Prawa Procesowego Cywilnego, t. 4, cz. 2, red. P. Rylski, M. Walasik, Warszawa 2023.
- Wójcik M.P., *Komentarz do art. 1146 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do art. 730–1217*, t. 2, red. A. Jakubecki, wyd. 7, Warszawa 2017.
- Wróbel A., *Prawo podmiotowe publiczne [w:] Instytucje prawa administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, seria: System Prawa Administracyjnego, t. 1, wyd. 2, Warszawa 2015, s. 204–205.
- Zatorska J., *Komentarz do art. 45 [w:] J. Zatorska, Komentarz do rozporządzenia nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych*, LEX/el. 2015.

Streszczenie

Remigiusz Chęciński, Paweł Kozłowski, Jakub Kummer

Uznawalność orzeczeń sądów cywilnych państw trzecich w sprawach o ustalenie obywatelstwa

W głosie autorzy omawiają postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2024 r. (II CSKP 1892/22) dotyczące odmowy uznania w Polsce wyroku sądu ukraińskiego stwierdzającego polskie pochodzenie wnioskodawcy. Sąd uznał, że sprawa ta dotyczy publicznoprawnego statusu jednostki i ma charakter administracyjny, a nie cywilny, co wyłącza jej podleganie przepisom rozporządzenia (UE) nr 1215/2012 (Bruksela I bis). Orzeczenie podkreśla wyjątkowy i ostrożny charakter stosowania klauzuli porządku publicznego jako przesłanki odmowy uznania orzecz-

nia sądu obcego oraz jej rolę ochronną wobec podstawowych zasad porządku prawnego RP. Sprawa stanowi istotny przykład granic uznawalności zagranicznych orzeczeń dotyczących obywatelstwa i repatriacji w polskim systemie prawnym.

Słowa kluczowe: Bruksela I bis, charakter prawny spraw o pochodzenie człowieka, klauzula *ordre public*, repatriacja, uznawalność wyroków sądów państw trzecich.

Summary

Remigiusz Chęciński, Paweł Kozłowski, Jakub Kummer

Recognition of Judgments of Civil Courts of Third Countries in Matters Concerning the Determination of Citizenship

The commentary analyzes the Polish Supreme Court's decision of 13 June 2024 (II CSKP 1892/22), which rejected the cassation appeal in a case concerning the recognition in Poland of a Ukrainian court judgment confirming Polish origin. The Court held that determining a person's Polish origin pertains to the public-law status of an individual and therefore belongs to the realm of administrative law, not civil law. Consequently, such a case is excluded from the scope of Regulation (EU) No 1215/2012 (Brussels I bis). The ruling also clarifies the restrictive use of the *ordre public* clause as a ground for refusing recognition of foreign judgments, emphasizing its exceptional nature and function of protecting the fundamental principles of the Polish legal order. The decision illustrates the limits of international recognition of judgments related to nationality and repatriation within the Polish legal system.

Keywords: Brussels I bis, legal nature of cases concerning a person's origin, *ordre public* clause, repatriation, recognition of judgments of third-country courts.